

Förändrade finansierings- och arbetsformer för vattenarbetet

Råås vattendragsförbund 2009-05-29

Våtmarksstrategi för Skåne

Fler, större, grönnare och mångsidigare

Gösta Regnéll

Våtmarksstrateg

Miljöavdelningen

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Varför våtmarkssnack?

- Erfarenhet finns av konkret arbete;
Råån tidig och välkänd föregångare
- Gott exempel på mångfald av
intressen – och synergimöjligheter
 - intressen
 - finansiering

De sju våtmarksfunktionerna – uppskattat bred approach

- Vattenrening
- Retention av växthusgaser
- Vattenhushållning (för fungerande hydrologi)
- Biotoper
- Rekreation (inklusive skönhetsupplevelse) och undervisning
- Produktion av gröda, fisk, jaktbart vilt
- Landsbygdsutveckling och tätortsutveckling

Gamla sjöbottnar släpper ut mycket växthusgaser om de brukas för hårt

Sjöbottnar och mossmarker som dikats ut och omvandlats till jordbruksmarker släpper ur stora mängder växthusgas. Jordlagren i dessa områden är mycket kolrika och frigör lätt växthusgaser. Markerna utgör drygt sju procent av all jordbruksmark i Sverige men står för lika mycket utsläpp av växthusgaser som all övrig jordbruksmark tillsammans.

– **De har ett stort kolinnehåll.** Om man gödslar mycket med kväve och om man rör om i dem blir det stora avgångar av lustgas och koldioxid. Lustgas är en väldigt potent växthusgas. Den är 300 gånger värre än koldioxid, säger Christel Gustafsson, klimatansvarig på Jordbruksverket, till Ekot i Jönköping.

Miljöaktuellt 22/8 -08

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Miljöaktuellt, forts.

Jordbruksverket vill därför begränsa odlingarna på de här markerna. Men det betyder inte att allt brukande behöver upphöra. Enligt Christel Gustafsson kan energiskog eller kanske vall som används till djurfoder fungera men inte spannmålsodling och annat där man tvingas röra om mycket i jorden.

– **Om man då låter bli att gödsla** den här marken så förfärligt mycket, om man har fleråriga grödor så att man inte behöver röra om i den, ingen jordbearbetning, då får man ner klimatgasutsläppen. Så det finns ju sätt att komma runt problemet, säger Christel Gustafsson.

Foto: Gösta Regnéll (Bjärekusten) och Kristina Nolin (dagvattendamm i Lund)

Tätortsutveckling: Svalövssjön från SV

Foto: Matz Jörgensen 2004

Våtmarksstrategin i det stora sammanhanget

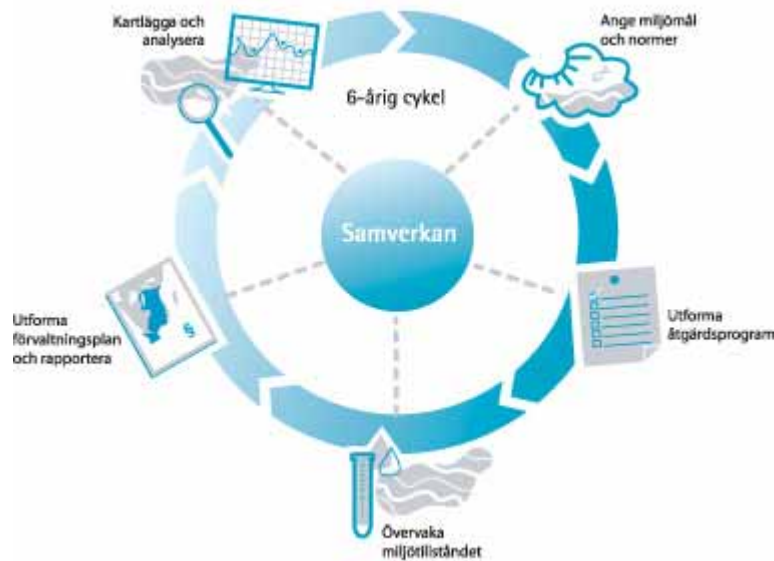
Historien

**Målet hållbar utveckling:
miljömässigt, socialt &
ekonomiskt – t ex LBU
(Ag 21)**

- Miljökvalitetsmålen
- Folkhälsomålen
- Vatten- och översvämningdirektiven

Vattendirektivets 6-årscykel

- Karaktärisering
- Miljömål och normer
- Åtgärdsprogram (fastställs dec 09)
- Övervaka
- Förvaltningsplan

... och så finansieringen? Klar 2010!

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Målgrupperna

Verk

Departement

Regering

Riksdag

Region Skåne

Länsstyrelsen

Vägverket m fl

Markägare

Kommuner

Konsulter

VV-org/Vattenråd

Miljöorganisationer

Våtmarksprojekt

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Förändrade finansieringsformer

Fyra "ess i leken":

- Planeringsunderlag havsmiljö
- Åtgärdspengar havsmiljö
- Restaurering av vattenmiljöer (anslaget för Biologisk Mångfald)
- EU-stöden i jordbrukspolitiken – översyn ger ändringar

Joker: avgiftssystemet enligt vattendirektivet

Oförändrade finansieringsformer

Ett otal andra källor till pengar är i huvudsak oförändrade. Hos Länsstyrelsen finns t ex:

- Åtgärdsprogram för hotade arter
- Vårdmedel för NR & N2000
- Fiskevårdsbidraget & Fiskeavgiftsmedel
- Bygdeavgiftsmedel
- Kompensationsåtgärder?

Oförändrade finansieringsformer utanför Länsstyrelsen

- Kommunerna
- Markägarna
- Vägverket m fl exploatörer
- Region Skånes miljövårdsfond
- WWF
- Svensk våtmarksfond (jägarnas)
- NOKÅS (i skogen)
- Kompensationsåtgärder
- EU (Life, Interreg etc)

Förändrade finansieringsformer

- Inga pengar till *planeringsunderlag* för att *återskapa våtmarker i odlingslandskapet* m m inom Biologisk mångfald 2009
- Nya pengar till *underlag* för *främjande av kostnadseffektiva åtgärder* som *bidrar till att minska belastningen med näringsämnen i Östersjön och Västerhavet ...* inom havsmiljöanslaget.

1. Planeringspengar 2009 inom havsmiljöanslaget

Planering av t ex

- Våtmarker
- VA-planering:
 - Enskilda avlopp
 - Dagvattenhantering
- Musselodlingar mm

Planeringspengar 2009 inom havsmiljöanslaget

- Skåne län fick 6,5 Mkr (av rikets 35 Mkr) och fördelar 2,2 Mkr – varav 1 Mkr till VA-planering

2. Åtgärds pengar havsmiljö

- Liten summa fördelades av NV 2009
- Mera kommer senare – ny förordning klar
- Länsstyrelserna får fördela 120 Mkr inför 2010? Troligen även 2011.
- Första ans nov 2009 inför 2010?

3. Restaurering av värdefulla vattenmiljöer

- Från anslaget för Biologisk mångfald
- Tilldelning efter ansökningar hos NV
- Nationellt (särskilt) värdefulla vatten i första hand (gäller bl a Råån)
- Lst eller annan kan söka
- 2009: 1,3 Mkr till Skåne
- 2010: troligen mera; ansökan i nov.

”Especially for you”

Råån har utpekats som

- nationellt värdefull m a p naturvärden
- nationellt särskilt värdefull m a p fisk/fiske
- nationellt särskilt värdefull m a p kulturmiljön

Alltså: goda möjligheter att komma åt statliga medel för ”skydd och restaurering av vattenmiljöer” (utan 50%-begränsning)

http://www.lansstyrelsen.se/skane/naturen_i_skane/Natur_och_vattenvard/Skyddad+natur/Nationellt_vardefulla_vatten/vattenbeskrivning/Raan.htm

4. Översyn av landsbygdsprogrammet

”Hälsokontrollen”, d v s översynen av den EU-gemensamma jordbrukspolitiken utfall i Sverige har identifierat en mängd ”utmaningar”, där resultaten inte rimmar så väl med målen. Totalt 1 miljard (varav 200 Mkr från gårdsstödet) har kunnat om disponeras på grund av bristande anslutning till bef. stöd.

Utmaningarna

- mildra effekterna av ett förändrat klimat
(dels minska areella näringarnas utsläpp av växthusgaser, dels anpassa näringarna till förändrat klimat)
- öka produktionen av förnybar energi
- förbättra vattenkvaliteten
- bidra till att bevara den biologiska mångfalden.

Översyn av landsbygdsprogrammet

Jordbruksverket och Skogsstyrelsen
föreslår (på regeringens uppdrag)
därför ändringar i EU-stödssystemet i
*Nya utmaningar. Översyn och anpassning av
landsbygdsprogrammet. - JV Rapport 2009:4*

[http://www.greppa.nu/arkiv/nyhetsarkiv/nyhetsarkivet2006/h
ojdamiljostodforeslas.5.78be32b411dd24541d2800053725
0.html](http://www.greppa.nu/arkiv/nyhetsarkiv/nyhetsarkivet2006/h
ojdamiljostodforeslas.5.78be32b411dd24541d2800053725
0.html)

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Ökade ersättningar

- Betesmarker och slåtterängar
- Våtmarker
- Minskat kväveläckage
- Ekologisk prod
- Extensiv vall
- Skogens mångfald

Nya ersättningar

- Skyddszoner på erosionsbenägen mark
- I skog:
 - Skötselavtal
 - Brynmiljöer
 - Kantzoner vid vatten
 - Vattenanpassad målklassning

Våtmarker – ökad anläggningstakt

Miljöinvestering

- Anläggningskostnader: Möjlighet till 100% (nu max 90%) ersättning – främst vid större projekt som initieras av Ist/konsult (=”det allmänna”?)
- Projekteringskostnader: kan beviljas, även om ansökan om projekt till sist ej beviljas (25-50.000/ha?)

Våtmarker – ökad anläggningstakt Skötselersättning

- Höjning från 3000 kr till 4000 kr/ha*år
(p g a ökade alternativvärden)

Våtmarker – anläggning av dammar för P-avskiljning

- Anläggningsersättning för små, specialiserade P-dammar:
maxbelopp 300.000 kr/ha ("vanliga" våtmarker 200.000)

Skyddszoner på erosionsbenägen mark

- Ett nytt stöd, oberoende av avståndet till vattendraget, där det finns "tydligt identifierad" risk för P-förluster genom ytavrinning. 4000 kr/ha*år

Reglerbar dränering

- Ett nytt stöd, 8000 kr/brunn; högst 1,5 brunnar/ha

Skyddszoner

- Ersättningen föreslås bli 3000 kr/ha*år. Den är nu 1000 kr/år*ha, men var tidigare 3000 kr.

Nya stöd i skogen, bl a

- Vattenanpassad målklassning (planeringsstöd): 150 kr/ha
- Byte av vandringshindrande vägtrummor (75%, men max. 100000 per objekt)
- Etablering och utveckling av kantzoner vid vatten (max 7000/ha)
- Återställning av skadade vattendrag (50 kr/m)

Förslag

Ändringarna i landsbygdsprogrammet är alltså endast förslag ännu.

”Jokern”: Avgifter enligt vattendirektivet

- Avgiftssystem skall redovisas 2010 till EU
- Utformning av avgifter? (Utredningar om prispolitiken kommer från NV i dec – när ÅP fastställts)
- Utformning av fördelningsprinciper??